

CULTURA ESPECTACLES

L'Institut Ramon Llull, a Andorra

Es crea una fundació germana adaptada a la realitat del Principat

Un centre cultural en una fàbrica

Fabra i Coats acollirà un complex de creació i formació artística

Toti Soler toca la guitarra durant l'hora i tres quarts que dura l'imprescindible muntatge que Joan Ollé ha realitzat de 'Coral romput' ■ MARIA ÀNGELS TORRES

Toti Soler, l'únic supervivent del projecte 'Coral romput', ens explica punt per punt el poema d'Estellés i la dramatització que n'ha fet Joan Ollé: arriba demà al Lliure

Teatre sense ficció

Andreu Gomila
BARCELONA

Toti Soler és l'únic supervivent del projecte *Coral romput*, un disc que el guitarrista va gravar amb Ovidi Montllor a finals dels 70 a partir d'un poema impagable de Vicent Andrés Estellés. Arriba demà al Teatre Lliure per estar-s'hi fins diumenge després d'estrenar-se al desembre al Teatre Municipal de Girona. Pere Arquillué, Joan Anguera, Montserrat Carulla i Eduard

Farelo fan d'Ovidi, amb l'ajut estel·lar de l'actor francès Ariel García Valdés. Joan Ollé és el pare del muntatge. Toti Soler ens explica l'aventura.

'Coral romput'

"És un text que va crear i que va viure en primera persona Vicent Andrés Estellés, a qui vaig tenir el gust de conèixer personalment i passar amb ell estones molt agradables. Tot el que explica són fets certs. No hi ha cap mena de ficció. És una

història trista que gira al voltant de la mort de la filla d'Estellés. També hi incorpora altres elements, com la seva dona. Fa un viatge d'anada i tornada, va repetint determinades coses, per arribar a aquesta obsessió, bogeria, que en deia ell, per la mort. Si comença amb la mort de la filla, al final és ell mateix qui s'obsessiona amb la mort".

Nostàlgia i esperança

"Hi ha la nostàlgia de la infantesa, dels records de

quan era petit. Jo, que sóc de poble, també els tinc. Són coses que són inesborrables i que retraten un món que segurament no tornarà a existir mai més. És aquesta nostàlgia que va sortint... És una història trista, fotuda, que no té res a veure amb el *M'aclame a tu* o *Els amants*, amb la broma i la ironia d'Estellés... Un diumenge a la tarda ell es posa a escriure i comença a recordar tot allò. És extraordinari".

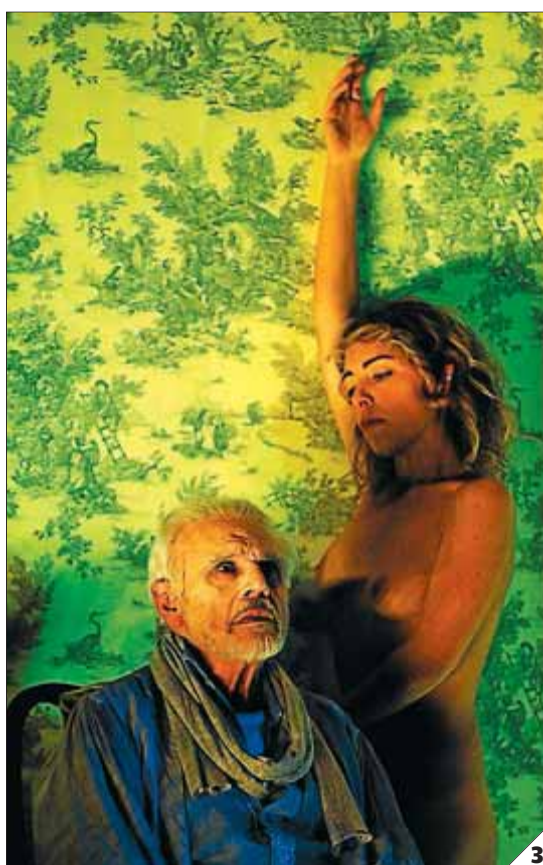
Supervivent del trio

"Sí, sóc el supervivent. Això és el que em diu el Joan Ollé. Quan s'obre el teló aparec jo sol com l'últim que queda del grup inicial. D'entrada em fa sentir una miqueta estrany... Evidentment que jo vaig formar part de la creació d'aquesta història, que ve de l'Estellés. L'Ovidi va prendre la iniciativa d'enregistrar el disc i, un cop el té treballat, m'avisava per incorporar-hi totes les músiques. Vam fer el disc a una

velocitat sorprenent: vam confeccionar el muntatge original en tres tardes i vam gravar-lo en dos dies".

Impossible avui dia?

"Per què no. Amb l'Ovidi vam arribar a tenir onze muntatges poètics i tots eren preciosos. Amb el primer, del Salvat-Papasseit, vam estar dues setmanes al Poliorama omplint cada dia, cosa que és com impensable avui. Ara sembla que s'ha posat de moda que alguns actors i músics facin

1. L'escenografia de Jon Berrondo centra l'obra en un pis de parets mòbils on els actors es mouen com si visquessin dins el poema 2. Pere Arquillué és l'actor amb més text 3. Núria Borràs i Jordi Serrat durant l'obra ■ DAVID RUANO

aquesta mena de muntatges. Amb el mateix Joan Ollé, l'altre dia, ja parlàvem de fer alguna altra cosa relacionant música i poesia”.

Música

“Al muntatge de Joan Ollé hi ha menys música que al disc. Hi ha temes que jo havia gravat en el disc, que no són meus, com *Arrivederci Roma*, i hem optat per posar les versions originals, gravades. D'aquesta manera, hi ha estones en el muntatge que la guitarra no toca i la veu és absolutament protagonista. És un plantejament completament diferent del que fèiem amb l'Ovidi. Amb l'Ovidi engegàvem... i d'una tirada fins al final”.

Ovidi i Estellés

“Crec que el muntatge els hauria agradat molt. Perquè eren uns *catxondos*. No en tinc cap dubte. L'Ovidi era l'austeritat, vestit tot de negre, només se li veien la cara i les mans. Tot eren paraules i música. En canvi

“El muntatge hauria agradat molt a l'Ovidi i l'Estellés; eren uns *catxondos*”

aquí tot s'ha transformat. Jo tenia molta curiositat per saber com s'ho faria el Joan Ollé per organitzar el poema. El fet que sigui tan llarg potser ha facilitat la cosa”.

Muntatge

“Visualitzar un text poètic és complicat i suposo que un altre director hauria fet una altra cosa. Però crec que el Joan l'ha encertada molt. Ha sabut trobar l'ambient, les figures, els actors, els desplaçaments. No es perd mai ni un moment el fil del text, que és, en definitiva, el més important”.

País Valencià

“Pels senyors que manen allà sembla com si l'Ovidi i l'Estellés siguin enemics, quan són totalment el contrari. Aquest partit polític que governa no ha facilitat gens el reconeixement de cap dels dos. Recordo que quan va fer deu anys de la mort de l'Ovidi, l'Ajuntament d'Alcoi es va negar a fer-li un homenatge amb l'excusa que deu anys eren

massa poc. Després amb l'Esther Formosa i un altre noi [Carles Rebassa] vam fer un recital d'homenatge a l'Ovidi que es deia *Deu catalans i un rus*. No ho vam fer en un teatre municipal. Amb aquest muntatge vam anar per diferents pobles del País Valencià i va funcionar. *Coral romput* no sé si l'hi portarem. Sembla ser que costa molt... Espero que algun dia l'Estellés i l'Ovidi puguin ser reconeguts a la seva pròpia terra”.

Ariel García Valdés

“No el coneixia, només de nom. Ens ho hem passat molt bé. Ha fet un gran esforç intervenint en l'obra en català. Té un nivell impressionant. Al Lliure hi serà, però no ha estat així en els bolos que hem fet per Catalunya des de l'estrena a Girona. En el seu lloc s'hi ha posat el mateix Ollé. I la veritat és que ho feia molt bé. Han estat divertits els assajos, ja que hi havia moments en què els actors dirigien el director”. ■

Llibres d'avui

Jordi Capdevila

Un dimarts Joan Rendé

La musicalitat literària i el nus estructural de Joan Rendé fan un pas endavant en una història que reflecteix que les segones oportunitats afectives es malmeten si no s'afronten a temps i amb valentia. Novel·la de maduresa, de llenguatge exquisit, a l'abast dels millors paladars lectors. (EDITORIAL PROA. 16 €)

El capvespre de la seva... Carlos Heitor

Història d'una saga familiar del segle passat, que des de la pobresa acaba al no-res després d'èpoques de riquesa i confrontacions, amb protagonistes magistralment retratats. Oportuna adaptació al català d'un autor brasiler conegut i reconegut en la literatura en portuguès. (EL GALL EDITOR. 18 €)

Camisa de foc Anna Carreras

Tots els colors, sabors i sonoritats de l'absurditat de la vida ressonen en la sorprenent novel·la d'Anna Carreras, una veu jove que cal seguir. Amb llenguatge trencador, punyent i sense concessions, l'autora recrea les històries obsessives d'una dona amb uns amants condicionats per malalties mentals. (EDITORIAL EMPÚRIES. 16 €)

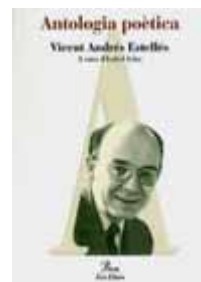
A cegues Claudio Magris

Història d'un mariner danès que es troba immers en totes les grans tragèdies del segle passat. Des dels murs d'una presó narra fets, mites i fantasmes de la seva existència, des del seu regnat d'uns dies a Islàndia fins a la presó final. La vida il·luminada d'un aventurer magistralment escrita per l'autor italià. (EDICIONS DE 1984. 20 €)

Antologia poètica V.A. Estellés

“Assumiràs la veu d'un poble, / i serà la veu del teu poble / i seràs, per sempre, poble”... La millor poesia de Vicent Andrés Estellés, plasmada en una edició crítica. Ideal per als lectors joves que es volen immersir en l'obra del millor poeta valencià del s. XX. (EDITORIAL PROA. 8.80 €)

El nebot de Rameau Denis Diderot

El cervell de l'*Enciclopèdia* que revolucionaria el món al segle XVIII va deixar moltes obres sense publicar per massa trencadores. *El nebot de Rameau*, publicat el 1804, ha esdevingut un clàssic del pensament nihilista que encara remou moltes consciències. (ACCENT EDITORIAL. 10 €)

